

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร ๒) ด้านคุณธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ๓) ด้านคุณธรรมต่อสังคมและสถาบัน ๔) ด้านคุณธรรมต่อตนเอง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ พบว่า เพศหญิงมากที่สุด จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๐ มีอายุมากที่สุด ๔๖ ปีขึ้นไปจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๓ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ๑๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗ และ ประสบการณ์ทำงานมากกว่า ๒๑ ปีจำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗

ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมต่อตนเองอยู่ในอันดับสูงที่สุดรองลงมา คือด้านคุณธรรมต่อสังคมและสถาบัน ด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร และ ส่วนด้านคุณธรรม ต่อเพื่อนร่วมงาน หากจะพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละด้าน ทั้ง ๔ ด้าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

๑. ด้านคุณธรรม ธรรมต่อตนเอง

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า มีความยับยั้งชั่งใจ ไม่ปฏิบัติในสิ่งที่จะนำมา ซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง อยู่ในอันดับสูงที่สุด ส่วนอันดับรองลงมา คือ มีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนตามจริตประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมใน การอนุรักษ์ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ส่วนข้อระลึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นจึงไม่ประพฤติ นอกใจภรรยา หรือล่วงละเมิดทางเพศกับผู้อื่นอยู่ในอันดับท้าย

๒. ด้านคุณธรรม ต่อสังคมและสถาบัน

คุณธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า มีความกลัวบาปกรรม จึงไม่กระทำความชั่วทางกาย วาจา และใจ และ ข้อ รักและเทิดทูนสถาบันชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ อยู่ในอันดับสูงที่สุด อันรองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมเยาวชนให้กระหนักถึงโทษของสิ่งเสพติด ส่วนข้อปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับกฎหมาย วัฒนธรรม และศีลธรรม โดยเคร่งครัด อยู่ในอันดับสุดท้าย

๓. ด้านคุณธรรม ต่อวิชาชีพการบริหาร

คุณธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ข้ออุตสาหกรรมในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานทั้งในเวลา และนอกเวลาราชการ เพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา อยู่ในอันดับสูงที่สุด ส่วนอันดับรองลงมาคือ ข้อมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตนเอง และ ข้อมีความอดทนอดกลั้น แม้มีความเจ็บป่วยไม่แสดงอาการกระสับกระส่ายให้ปรากฏ อยู่ในอันดับสุดท้าย

๔. ด้านคุณธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน

คุณธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ข้อ รู้ลึกปึ้งมีปิตินิดกับเพื่อนร่วมงานที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ อยู่ในอันดับสูงที่สุด อันดับรองลงมา คือ สนับสนุนผู้ร่วมงานให้แสวงหาความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่ และ ข้อ มีเจตนาบริสุทธิ์ ที่จะให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ส่วนข้อมีน้ำใจโอบอ้อมอารีมีมิตรไมตรีต่อเพื่อนร่วมงานโดยให้ความช่วยเหลือด้านๆ อย่างบริสุทธิ์ใจ อยู่ในอันดับสุดท้าย

๕.๑.๒ การเปรียบเทียบ คุณธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล

๑. เพศแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน เพศชายมีทัศนะ มากกว่าเพศหญิง สำหรับข้อรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร โดยเพศชายมีทัศนะมากกว่าเพศหญิง

๒. อายุแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทัศนะเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ระดับวุฒิการศึกษา ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความแตกต่างกันแต่ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า วุฒิการศึกษาอนุปริญญา มีทัศนะมากกว่า วุฒิการศึกษาปริญญาตรี และการศึกษาปริญญาโท และวุฒิการศึกษาอื่นๆ

๔. ประสบการณ์ทำงาน ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครจาก พบว่า ประสบการณ์ทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลและสามารถอภิปรายผลถึงคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบาง กอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน โดยภาพรวมมีการทัศนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

๑. ด้านคุณธรรม ต่อตนเอง อยู่ในอันดับสูงสุดที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษารักชีวิตเห็นชีวิตมีคุณค่า มีความสำคัญ จึงประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเองและประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยตั้งตนไว้ชอบในเบญจศีลเบญจธรรม ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และช่วยเหลือสังคมด้วยกำลังกาย กำลังสติปัญญา บริจาคทรัพย์สิ่งของเพื่อกิจการส่วนรวมตามความเหมาะสม ดังที่ สมพร เทพสิทธิ์า ได้กล่าวว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นชีวิตที่มีคุณค่าจะต้องพยายามทำประโยชน์ตน ประโยชน์ผู้อื่น และประโยชน์สังคมให้สมบูรณ์ เช่นทำประโยชน์ให้แก่ตน

ด้วยการศึกษาหาความรู้ ประกอบอาชีพที่สุจริตสร้างหลักฐานให้มั่นคงมีครอบครัวที่อบอุ่นเป็นสุข พยายามทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เช่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความเมตตากรุณา ให้การสงเคราะห์ต่อผู้ยากจนขาดแคลน ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหา ความทุกข์ยากเดือดร้อน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และพยายามทำประโยชน์แก่สังคม เช่น ส่งเสริม ความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และมหากษัตริย์ ปฏิบัติงานเพื่อประชาชน สังคมและสถาน ด้วยความเสียสละ ดังคำสอนในทาง พระพุทธศาสนาที่ปรากฏพุทธศาสนาสุภาษิตที่เกี่ยวกับความรักตน ไว้ว่า อตฺตา หิ ปรมัง ปิโย หมายความว่า ตนแลเป็นที่รักอย่างยิ่งบุคคลที่รักตนเอง ที่แท้จริงนั้น ต้องทำความดีแก่ตน และพยายาม นำตนออกจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย”

๒. ด้านคุณธรรม ต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานด้วยมิตรไมตรีปรารถนาดีและมีความเอื้ออาทร ดังที่ สติธ กงคำ ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะเข้ากับผู้อื่นได้ง่ายมีคนพอใจรักใคร่นับถือ ให้ความเกรงใจ อยู่ในองค์กรใด ก็มีแต่คนนิยม ชมชอบ อยากรู้ อยากคุย อยากติดต่อดูแล ทำงานกับผู้อื่นซึ่งต่างจิตต่างใจก็สามารถปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีได้ มนุษย์สัมพันธ์จึงเป็นกระบวนการจูงใจคนให้ร่วมกันทำงานอย่างมีผลงานและมีประสิทธิภาพ โดยมีความพอใจเป็นพื้นฐาน” ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่นับถือ ความจึงรักภักดี

๓. ด้านคุณธรรม ต่อวิชาชีพการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับมาตรฐานคุณธรรม ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารของคุรุสภา และมีจรรยาวิชาชีพ ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ได้กล่าวว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับมาตรฐานคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งของจรรยาวิชาชีพการบริหาร ซึ่งเป็นความผูกพันต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารอันจะส่งผลต่อความมั่นคงในวิชาชีพการบริหารตลอดไป” ดังที่ ปราชญา กล้าผจญ ได้กล่าวไว้ว่า “ความซื่อสัตย์เป็นพันธะผูกพันต่อหน้าที่ การงานที่ปฏิบัติอย่างมีความรักงานรักหน้าที่ เคารพในงานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ มีความสำนึก ในบุญคุณของสถานที่ทำงาน ที่ทำให้ตนมีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ เมื่อทำงานก็ต้องทำอย่างเต็มกำลังความสามารถไม่ใช้เวลาของทางราชการไปแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ไม่นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ไม่เบียดจำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้อย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น มีจิตสำนึกที่ดีงามในการมุ่งทำนุบำรุงรักษาสິงที่เป็นข้าวของเครื่องใช้ของราชการ”

๔. ด้านคุณธรรม ต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์กว้างไกลห่วงใยอนาคตของผู้ใต้บังคับบัญชาอยากให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานจึงให้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ **คมสัน บุพศิริ** ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ศึกษาพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมด้านการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านวิชาชีพให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม” ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความรักความปรารถนาดี เห็นอกเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชาอยากให้ประสบความสำเร็จ และมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานจึงส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาต่อในระดับ ที่สูงขึ้นและเข้าร่วมอบรมคุณธรรม เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงตนเองให้พร้อมสองประการ คือ มีความรู้ดีและประพฤติปฏิบัติดี เป็นแม่พิมพ์ที่ดีของลูกศิษย์ เป็นบุคคลที่ควรเคารพเคารพบูชา สมควรที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลความดีความชอบหรือเลื่อนตำแหน่งต่อไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ด้านคุณธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร

๑) ควรเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อติดตามงานและให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน หรือไม่นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ

๒) การไม่นำเอาทรัพย์สินสมบัติและผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตน หรือมีความอดทนต่อการปฏิบัติงานที่ยากหนัก ทำท่าย และพร้อมที่จะรับการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ

๒. ด้านคุณธรรม ต่อเพื่อนร่วมงาน

๑) ควรมีน้ำใจโอบอ้อมอารีมีมิตรไมตรีต่อ เพื่อนร่วมงาน โดยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ อย่างบริสุทธิ์ใจ หรือ ให้คำแนะนำและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ด้วยความจริงใจ มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ

๒) ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานได้รับความเดือนร้อน มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ

๓. ด้านคุณธรรมต่อสังคมและสถาบัน

- ๑) ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับกฎหมาย วัฒนธรรม และศีลธรรม โดยเคร่งครัดมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ
- ๒) อุทิศตนเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือปัญหาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ

๔. ด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อตนเอง

- ๑) ระลึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นจึงไม่ประพฤตินอกใจภรรยา หรือล่วงละเมิดทางเพศกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ
 - ๒) มีความตั้งใจที่จะประพฤติตนตามจารีตประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ
- โดยสรุป คือ คะแนนต่ำสุดของแต่ละด้าน ๆ และ ๒ ข้อ เมื่อเปรียบเทียบในแต่ละด้านพบว่า มีคะแนน อยู่ในระดับมาก แต่ถือว่าต่ำสุดในด้านนั้น ๆ จึงยกมาให้เห็น เพื่อผู้บริหารจะได้ปรับปรุงให้มีคะแนนที่สูงขึ้นต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยคุณธรรมของครู โรงเรียนมัธยม ตามทัศนะของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ ๓ และ ช่วงชั้นที่ ๔ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒. ควรมีการศึกษาวิจัยคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาใน ระดับมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร หรือ ต่างจังหวัด
๓. ควรมีการศึกษาวิจัยคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ นักเรียน และผู้ปกครอง ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ